

de eerste drie vierwekelijkse perioden¹: de perioden van 1 tot 28 oktober, van 28 oktober tot 25 november en van 25 november tot 23 december – op laatstgenoemde datum was een nogal strenge winter ingevallen die een nieuwe, nog moeilijker situatie deed ontstaan.

In de eerste vierwekelijkse periode (van 1 tot 28 oktober) golden de volgende weekrantsoenen: 250 gram suiker, 1 800 gram brood (een klef baksel!), 125 gram margarine, 125 gram vlees (inclusief been!), 125 gram havermout of gort, 62½ gram peulvruchten, 2 000 gram aardappelen (veelal van matige kwaliteit), ruim 40 gram koffiesurrogaat, 70 gram bloem (benevens voor de vier- tot twintigjarigen 62½ gram bloem extra), 25 gram vermicelli, 50 gram kaas en 125 gram jam of stroop, 1¼ liter taptemelk en 25 gram zout. Het voornaamste verschil met de voorafgaande periode was dat het aardappelrantsoen was verlaagd; het was in de loop van '44 gedaald van 5 tot 3 kilo, de verlaging tot 2 kilo was een zware slag – de eerste van vele; 2 kilo kwam neer op vier of vijf kleine aardappelen per dag, en het waren in de eerste plaats aardappelen welke voor de nodige maagvulling moesten zorgen.

In de tweede vierwekelijkse periode (van 29 oktober tot 25 november) verviel het rantsoen zout (dat zou de gehele hongerwinter door zo blijven), werd het suikerrantsoen verlaagd (tot 62½ gram, en wie die suiker kocht, kreeg geen jam of stroop) en verlaagd werden voorts het margarinerantsoen (tot 62½ gram, maar dat werd aangevuld met 25 gram vet en bijna 20 gram olie), het rantsoen havermout of gort (tot ruim 90 gram) en het rantsoen taptemelk (dat werd tot een kwart teruggebracht) – verhoogd werd in die tweede periode het rantsoen peulvruchten: van 62½ tot ruim 90 gram.

In de derde periode (van 26 november tot 23 december) werd aan de consumenten een aantal zware slagen toegebracht: het wekelijks broodrantsoen werd verlaagd van 1 600 tot 1 100 gram, het wekelijks aardappelrantsoen van 2 000 tot 1 000 gram; voorts verdwenen suiker, havermout, gort en peulvruchten geheel uit de distributie, suiker, havermout en gort definitief; het bloemrantsoen werd gehalveerd, taptemelk was alleen beschikbaar voor de vier- tot veertienjarigen: 1 liter.

¹ Aan zijn nota 'Mijn beleid tijdens de Duitse bezetting van Nederland' (Doc I-1080, a-2) heeft Louwes een 'Overzicht van de rantsoeneringen over de periode 1 oktober 1944–12 mei 1945, voor West-Nederland' toegevoegd waarin de rantsoenen der 'normale verbruikers' per vierwekelijkse periode worden weergegeven. Dat zijn gemiddelden: de regionale en plaatselijke verschillen zijn in het 'Overzicht' geëlimineerd.